

Preek in de Avondmaalsdienst, Capelle-Schollevaar, 19 februari 2012, 9.15 uur

Thema: 'Doe je masker maar af', naar aanleiding van Lukas 18: 9-14 (kern: vers 14)

1. Hoe kun je zijn als de tollenaar?

Er was een jongetje, dat aan tafel uit de Bijbel hoorde lezen. Een poosje daarna kwam hij naar zijn moeder toe, en hij zei: 'Mam, Els kan veel mooier tekenen van ik hè?'

Zijn moeder keer hem verwonderd aan: 'Nou, nee hoor Peter, jullie kunnen allebei heel mooi tekenen.'

'Nee, maar Els kan het toch wel mooier dan ik?'

'Nou, Peter, dat kan ik echt niet zo zeggen hoor.'

'Mam,' vroeg het jongetje, 'heb ik mijzelf nu vernederd?'

'Ja,' zei zijn moeder, 'dat is wel zo.'

Waarop het jongetje zei: 'Dan zal ik verhoogd worden, he?'

'Nou,' zei de dominee, 'dat is wel frappant, gisteren sprak ik uw buurvrouw, en die zei dat ook al over u!' 'Wát zei ze?!' zei de vrouw, en ze werd rood van kwaadheid.

2. De Farizeeër houdt voortdurend zijn stand op

Het is waar: die Farizeeër, die staat hier in feite alleen maar zichzelf groot te maken. En God? God is een figurant in zijn bestaan. Het draait allemaal om hemzelf, en God: God is nuttig als adres om zijn verhaal aan te doen: 'O God, ik dank U, dat ik niet ben als de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers, of ook als deze tollenaar: ik vast tweemaal per week, ik geef

Als we eerlijk de weg gaan van de waarheid, zal Gods liefde ons pad kruisen.

Dit verhaal is waar gebeurd. En die kleine Peter, die had dus goed geluisterd naar deze tekst: 'Wie zichzelf verhoogt, zal vernederd worden, maar wie zichzelf verenedert zal verhoogd worden.' Al heel jong had hij in de gaten, dat het erom draait, in de Bijbel, dat je wordt zoals die tollenaar, en dat je niet bent zoals die Farizeeër.

Maar wat bedoelt Jezus nu precies? Wat is nou het verschil tussen die twee mensen? En hoe kun je dan zijn zoals die tollenaar?

Je zou kunnen denken: 'Die Farizeeër, die is trots op al zijn eigen prestaties. En die tollenaar, die is schuldbewust, die belijdt dat hij een zondaar is. Dus dat is wat van ons wordt verwacht, dat we belijden dat we zondaars zijn.'

Maar omdat we dit verhaal al eeuwenlang lezen in de kerk, hebben we al generaties lang tussen de oren, dat we moeten worden zoals die tollenaar. En dan kan het schuldbesef van die tollenaar óók weer iets worden waardoor we in aanzien denken te gaan stijgen.

'Ja, dominee,' zei een mevrouw tijdens een huisbezoek, 'ik besef het héél goed: ik ben een zondig mens...'

tienden van al mijn inkomsten.' Wat doet deze Farizeeër? En vooral: wat doet hij fout? Want dat is wel duidelijk: hij gaat niet gerechtvaardigd naar huis. Hij doet wat fout. Waar zit het scheef in zijn leven? In feite is deze Farizeeër voortdurend bezig om zijn eigen stand op te houden. Alles wat hij goed doet, dat vasten, en het geven van giften, en rechtvaardig leven en zo, daar is op zichzelf niets mis mee. Integendeel, dat is bijzonder en goed! Alleen: als je nu bij God komt, in Zijn tempel, en je weet niets anders te zeggen dan: 'Wat ben ik toch goed! Dank U dat ik zó goed ben!', dan geef je zelf aan dat dát de basis is van je vertrouwen: je eigen goede daden, jouw geweldige staat van dienst! Jij dankt God, maar dat is de vorm. In je hart

denk je: 'Hij zal mij wel dankbaar zijn!'

In deze gelijkenis lijkt dat héél ver weg, want zoals Jezus het tekent, komt het haast lachwekkend over: zo'n zelfingenomen kwal. Maar als we nu eens even eerlijk teruggaan naar onszelf, naar onze ziel, komt het dan niet dichterbij? Als je God onder ogen komt, wat is dan de basis van je vertrouwen? 'Heer, ik heb toch...' dit of dat. Dat ligt zó voor de hand, om te gaan zoeken naar dingen in je éígen leven, dingen die je aan kunt dragen. 'Kijk, Heer, dít heb ik toch gedaan? Dát heb ik toch gedaan?' Natuurlijk, je gaat niet straks aan het Avondmaal, net als die Farizeeër. dat weet je ook wel, dat kan zo niet. En je beseft ook heus wel dat het allemaal niet perfect is in je leven. Maar je komt dan toch met die dingen bij God, waarvan je denkt: 'Heer, maar dít heb ik gedaan!'

En als je dat doet, als je de basis van je vertrouwen zoekt in jezelf, in jóúw activiteiten, of in jóúw goede daden, of zélf in jóúw schuldbesef ('Dominee, ik ben echt een zondaar'), hoe bescheiden je dat ook allemaal formuleert, zolang ben je bezig om jezelf te verhogen.

Je moet op je tenen lopen! Je moet jezelf promoten bij God. Je moet een soort masker opzetten en de fouten, en de gebreken, die móét je een beetje wegmoffelen. Het kán niet anders, want de basis van je vertrouwen, die ligt in jezelf.

3. De tollenaar zet zijn masker af, wordt eerlijk en erkent zijn faillissement voor God

En dát is nu wat de Here Jezus ons hier laat zien! Dát moet overboord! De basis van Gods liefde voor jou, die ligt niet in jezelf! Of in je goede daden. Of in je goede bedoelingen. Of in je goedbedoelde plannen. Zolang je de basis voor je vertrouwen blijft leggen in je éígen leven en je éígen daden, kun je nóóit 100 % eerlijk worden naar God toe. En óók niet naar jezelf toe, want dan houd je niets over! Je falen, je mislukkingen, daar dúrf je niet aan te denken. Je stopt ze weg, zelfs in je gebed. Je verstopt ze voor je eigen geweten. Je blijft maar op je tenen lopen, je blijft je maar verstoppen achter je masker.

Totdat je ontdekt, eindelijk, eindelijk, dat dat niet werkt. Dat jij als mens, als je voor de hoge God komt te staan, die heilig is en volmaakt, dat jij als mens dan nooit, nooit voldoet. En dát is de ontdekking van de tollenaar. Als hij in de tempel komt, dan hoeft hij zijn stand niet meer op te houden, want hij hééft geen stand, hij hóúdt geen stand. Hij heeft ontdekt dat hij geestelijk gesproken failliet is. Zijn leven is een puinhoop, en dat is wat hij toegeeft! Eindelijk wordt hij eerlijk. Hij heeft fout op fout gestapeld, hij heeft zijn geluk gezocht in het geld, in de rijkdom, daarvoor was hij bereid om zijn eigen volk te verraden met de Romeinse bezetters mee te werken.

Maar nu, nu heeft hij ontdekt dat hij niets heeft. Ja, misschien wel geld, maar niets om zich op te laten voorstaan bij God. Hij komt in de tempel en hij stort zijn hart uit. Zijn masker gaat af. En hij kan het alleen nog maar bidden: 'O God, wees mij, zondaar, genadig!'

De basis van zijn vertrouwen legt deze tollenaar niet in zijn eigen daden, of in zijn goede bedoelingen, maar in de genade van God. Niet in zichzelf, maar in God. Daarom kan hij zo eerlijk zijn. Daarom kan hij hier komen zonder een masker op. Hij hoeft niet meer op zijn tenen te lopen, en hij wil het ook niet meer, hij kán het ook niet meer. Het is één hartekreet naar zijn hemelse Vader: 'O God, wees mij, zondaar, genadig!'

4. Als je niet meer jezelf rechtvaardigt, maar eerlijk bent voor God, dan wòrd je door Hem gerechtvaardigd!

Dát is wat Jezus ons leert. Als wij bij God komen, aan het Heilig Avondmaal, of op andere momenten in de kerk, of thuis, als we bidden, dan gaat het erom dat we dát leren: eerlijk worden, ons masker afzetten, niet meer op onze tenen lopen. Dat geeft alleen maar onzekerheid, onrust, van binnen. We moeten voortdurend onszelf rechtvaardigen. En jezélf rechtvaardigen, dat geeft geen rust, en geen vreugde.

'Nee', zegt Jezus, 'zoek je vertrouwen in God! In Zijn genade. Wees eerlijk, verhoóg jezelf niet, nee, verneder jezelf. Geef het maar toe, wat er mis ging. Wees eerlijk over je strijd, van binnen, over je overwinningen en je mislukkingen. Wees eerlijk over je hoop en over je wanhoop, over je vreugde, en ook over je pijn en je moeite, dat je vaak wel wilt, maar dat het ook zo vaak niet lukt. Wees eerlijk, naar God toe, en ook naar jezelf toe. Als je zó komt bij God, en je zoekt je rechtvaardiging niet in jezélf, maar in de HERE, je zoekt de basis van je vertrouwen niet in je eigen daden, maar in Gods genade, als je dat doet – dan wòrd je gerechtvaardigd. Je hoeft jezelf niet te rechtvaardigen. Nee, je wordt rechtvaardig verkláárd!'

Later in het Evangelie wordt duidelijk hoe God zó genadig kan zijn. Hij kan zo ruimhartig vergeven, omdat Jezus in onze plaats alle schuld betaalt aan het kruis. Door Hem is er een weg naar Gods hart. Daarom mogen we Gods genade vieren met de tekenen van brood en wijn, de tekenen van Jezus' verbroken lichaam en Zijn vergoten bloed.

Vandaag mogen we onze maskers afdoen, we mogen eerlijk en oprecht ons hele leven openleggen voor God, we mogen naar Hem toekomen en het bidden, in alle eenvoud: 'O God, wees mij, zondaar, genadig.'

En als we dat doen, dan zullen we het merken: de last op onze schouders, die neemt Hij van ons af. De steen op ons hart, die wentelt Hij weg. De schuld waaronder we gebukt gaan, daarvan zegt Hij: 'Voldaan!' En wij mogen verder, onvoorstelbaar opgelucht, in vrijheid, omdat Jezus Christus ook onze Verlosser wil zijn. Dan véren we op, we worden verhoogd, en we eren onze Heiliand. Want de basis van onze redding ligt niet in onszelf, maar in Hem. Hij is de vaste Rots van ons behoud.

Amen.

Reageren? Bel of mail René van Loon, 010-4426280, c.m.van.loon@freeler.nl